

UZASADNIENIE

Powódka J. J. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na jej rzecz kwoty 40 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 października 2015 r. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych z wyodrębnionymi kosztami zastępstwa adwokackiego w kwocie 4 800,00 zł i opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że 29 lipca 2000 roku w miejscowości M. miał miejsce wypadek drogowy, którego sprawcą był M. J. - kierowca pojazdu mechanicznego marki D. (...) nr. rej. (...), w wyniku czego poszkodowany M. B. poniósł śmierć. Powódka pismem z dnia 28 sierpnia 2015 r. zgłosiła swoje roszczenia wobec pozwanego tytułem śmierci ojca M. B., jednakże pozwany pismem z dnia 30.09.2015 r. odmówił powódce wypłaty odszkodowania. Tymczasem, śmierć ojca prócz ogromnego cierpienia i bólu rzutowała również negatywne na całą sferę życiową powódki, znacząco ją pogarszając. Powódka podniosła przy tym, że żądania przez nią kwota 40 000 zł uwzględnia przyczynienie się zmarłego M. B. do powstania szkody.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W odpowiedzi na pozew pozwany stwierdził, że powódce nie służy roszczenie o wypłatę zadośćuczynienia za śmierć ojca, zważywszy na fakt, iż przepis art. 446 § 4 k.c., umożliwiający przyznanie najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, został dodany na mocy art. 1 pkt 3 ustawy z 30.5.2008 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych ustaw, który wszedł w życie w dniu 2.08.2008 r. Do zdarzenia opisanego w pozwie doszło zaś znacznie wcześniej, tj. w lipcu 2000 r., a dopiero po nowelizacji kodeksu cywilnego, w ramach której przyznano prawo dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć najbliższych członków rodziny, wytworzono szczególną konstrukcję roszczenia o wypłatę zadośćuczynienia za zerwane więzi rodzinne, opartą na art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. i art. 23 k.c. W ocenie pozwanego, roszczeń z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. i art. 23 k.c. można domagać się jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach, w sytuacji, gdy ma to na celu ochronę ponadprzeciętnie bliskich więzi międzyludzkich, a takich przesłanek brak w okolicznościach sprawy niniejszej. Z ostrożności procesowej, pozwany zakwestionował także roszczenie pozwu co do wysokości, podnosząc, że kwota 40 000 zł (po przyjęciu przez powódkę przyczynienia się zmarłego w nieznanym zakresie) jest rażąco zawyżona i nie znajduje odzwierciedlenia w aktualnych realiach. Ponadto, pozwany zgłosił zarzut przyczynienia się zmarłego M. B. do powstania śmiertelnych obrażeń ciała w 50 % wobec uzasadnionego przypuszczenia, że w chwili wypadku pokrzywdzony nie miał zapiętych pasów bezpieczeństwa oraz podjął decyzję o podróży pojazdem z kierowcą, z którym wcześniej spożywał alkohol. Poza tym, pozwany zakwestionował żądanie pozwu w zakresie odsetek ustawowych od kwoty głównej.

Sąd Rejonowy w Grajewie I Wydział Cywilny wyrokiem z 27 października 2016 roku, sygn. akt I C 208/16 zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki J. J. kwotę 10 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 03.10.2015 r. do dnia zapłaty (pkt 1); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2); zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki J. J. kwotę 2 204,25 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1 204,25 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3); zasądził od powódki J. J. na rzecz pozwanego (...) S.A. w W. kwotę 3 612,75 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4).

Sąd Rejonowy ustalił, że M. B. (ojciec powódki) poniósł śmierć na miejscu w wyniku obrażeń, których doznał w wypadku z 29 lipca 2000 r.

M. B. miał świadomość, że wsiada do samochodu z nietrzeźwym kierowcą, który spowodował wypadek. W chwili wypadku M. B. nie miał zapiętych pasów bezpieczeństwa. Pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku był

ubezpieczony u strony pozwanej - (...) S.A. w W. z tytułu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Śmierć ojca przeniosła ogromnie cierpienie i ból J. J., rzutowała również na całą jej sferę życiową znacząco ją pogarszając. Do momentu śmierci ojca J. J. zamieszkiwała z nim wspólnie pod jednym dachem. W chwili jego śmierci miała 20 lat, jako osoba młoda potrzebował jeszcze jego wsparcia, pomocy w niemalże każdym aspekcie swojego życia, był dla niej autorytetem i drogowskazem życiowym. Nagła i niespodziewana śmierć ojca była dla J. J. tragicznym i traumatycznym wydarzeniem - został zburzony jej dotychczasowy świat i jego porządek - spowodowała głęboki ból i cierpienia. Pogorszyła się sytuacja finansowa rodziny. J. J. w związku z tym zdarzeniem nie korzystała z pomocy lekarskiej, czasami zażywała leki uspokajające. Strona pozwana odmówiła przyznania powódce wypłaty zadośćuczynienia z tytułu śmierci ojca M. B..

W ocenie Sądu Rejonowego, nie ma wątpliwości co do tego, że J. J. bardzo przeżyła nagłą śmierć ojca. Nie ma w tym przypadku znaczenia fakt, że nie korzystała z opieki psychologicznej, a sama w celu uśmierzenia bólu zażywała leki uspokajające. Dalej zachowuje pamięć o ojcu. W niniejszej sprawie przyczynienie się M. B. do zaistniałego zdarzenia jest niewątpliwie. Miał on bowiem świadomość, że wsiadał do samochodu z nietrzeźwym kierowcą, który następnie spowodował zdarzenie. Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych bezpośrednią przyczyną wypadku w dniu 29 lipca 2000 r. był stan nietrzeźwości kierującego pojazdem D. T. J., co ograniczało jego sprawność psychometryczną i panowanie nad pojazdem. Pozostali pasażerowie tego samochodu, w tym M. B. także byli nietrzeźwi. M. B. posiadał we krwi 2,3 promila alkoholu, jak też nie zapiął pasów bezpieczeństwa. Natomiast drugi z pasażerów W. O., który brał udział w wypadku, a pasy bezpieczeństwa miał zapięte, doznał lekkich obrażeń ciała. Sąd I instancji uznał za zasadne określenie stopnia przyczynienia się M. B. do powstania szkody na poziomie 50 %. Dlatego też, sąd uznał, że żądanie przez powódkę zadośćuczynienia jest jak najbardziej zasadne, jednakże wskazana kwota 40 000 zł jest kwotą zbyt wygórowaną. W ocenie Sądu dochodzenie zadośćuczynienia po 16 latach od zdarzenia pozwala domniemywać, że głównym motywem działania powódki jest nie tyle zrekompensowanie doznanej krzywdy, lecz chęć pozyskania środków na zabezpieczenie swoich potrzeb. Zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych nie służy zaś temu celowi. Ponadto tak długi upływ czasu od zdarzenia niewątpliwie pozwolił powódce na oswojenie się z sytuacją i zmniejszył jej cierpienia. W zaistniałej więc sytuacji Sąd orzekł na podstawie art. 446 § 4 k.c., jak w punkcie 1 wyroku. Data początkowa naliczania odsetek została przyjęta zgodnie z żądaniem strony powodowej, bowiem zgłosiła ona pozwanemu roszczenie o zadośćuczynienie przed wniesieniem pozwu. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone, jak w punkcie 2 wyroku. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez powódkę J. J. w części, tj. ponad kwotę 10 000 zł. Powódka zarzuciła:

- 1) mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku błąd w ustaleniach faktycznych i błędną wykładnię art. 446 § 4 k.c. w zw. z art. 233 k.p.c. przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na uznaniu, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki do zasądzenia na rzecz powódki zadośćuczynienia za śmierci ojca w wysokości 10 tys. zł, podczas gdy powódka wywodziła swoje roszczenie z art. 448 k.c. domagając się zasądzenia zadośćuczynienia w wysokości 40 tys. zł;
- 2) naruszenie przepisów postępowania w zakresie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie wszechstronną ocenę materiału dowodowego, a w szczególności jednostronną ocenę wyjaśnień składanych przez powódkę na rozprawie.

Powódka wniosła o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie apelacji powódki i zasądzenie na jej rzecz stosownego zadośćuczynienia w wysokości 40 tys. zł;
- 2) w przypadku uwzględnienia apelacji powódki zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych za postępowanie przed sądem II instancji i zmianę rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania przed sądem I instancji z uwzględnieniem kosztów zastępstwa adwokackiego;

ewentualnie wniosła o:

- 1) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Grajewie;
- 2) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w niniejszej sprawie, w tym również kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja powódki J. J. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd II instancji podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, jak też dokonaną na ich podstawie przez ten sąd ocenę prawną oraz przyjmuje je za własne w całości.

Wprawdzie apelująca słusznie podniosła, że roszczenie swoje wywodziła z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., a nie z art. 446 § 4 k.c., na podstawie którego orzekł sąd I instancji w sprawie niniejszej, uchybienie to nie miało jednak wpływu na wynik sprawy. Obecnie ukształtowana i obowiązująca jest linia orzecznictwa, zgodnie z którą najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c., tj. 03 sierpnia 2008 r. (uchwała SN z 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX 604152) – a także wówczas, gdy sam zgon nastąpił przed tą datą (uchwała SN z 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10). Naruszenie czynem niedozwolonym dobra osobistego, jakim są więzi rodzinne uzasadnia zatem udzielenie ochrony prawnej w zakresie przewidzianych w art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. – implikuje to możliwość dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej niezależnie od daty zdarzenia w kontekście obowiązywania art. 446 § 4 k.c. Jak wyraźnie podkreślił Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 06 grudnia 2012 r., I ACa 1148/12 (LEX 1246690) zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela obejmuje także krzywdę jakiej doznała na skutek deliktu nie tylko osoba bezpośrednio jego konsekwencjami dotknięta ale także taka - a jest z nią z pewnością członek najbliższej rodziny zmarłego - która na skutek wywołanej tym deliktem śmierci doznała krzywdy wynikającej z nagłego i zupełnie niespodziewanego zerwania więzi rodzinnych, który to skutek jest także naruszeniem jego dobra osobistego. Pomimo faktu wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę w 2000 roku, a zatem przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c., co nastąpiło 3 sierpnia 2008 roku, wskazać należy, że wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. doprowadziło jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania (wyrok SN z 11 maja 2011 r., I CSK 621/2010, (...), uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - I Wydział Cywilny z dnia 20 marca 2014 r., sygn. akt I ACa 20/14, Legalis nr 1213525). Również na podstawie art. 23 k.c. w związku z art. 448 k.c. zdarzeniem uzasadniającym roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia jest zerwanie więzi rodzinnych wywołane śmiercią osoby bliskiej w wyniku deliktu (za: postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 5 stycznia 2017 r., sygn. akt I CSK 444/16, Legalis nr 1549977). Przy ocenie, jaka suma jest w rozumieniu art. 448 k.c., odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. W tym między innymi dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek. Zadośćuczynienie przy tym powinno być utrzymane w rozsądnych granicach i ustalone świadczenie nie powinno być ani rażąco zaniżone ani rażąco wygórowane (za: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - I Wydział Cywilny z dnia 23 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACa 160/16, Legalis nr 1514771). Także na wysokość zadośćuczynienia przyznanego w oparciu o art. 446 § 4 k.c. ma wpływ rozmiar krzywdy wywołanej śmiercią bliskiej osoby, tj. przede wszystkim:

dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - V Wydział Cywilny z dnia 24 maja 2016 r., sygn. akt V ACa 860/15, Legalis nr 1522779). Wbrew zarzutom strony powodowej Sąd Rejonowy wyważył okoliczności związane z samym zdarzeniem, które miało miejsce 29 lipca 2000 roku, jak też wpływ śmierci M. B. na funkcjonowanie powódki jako osoby najbliższej zmarłemu. Należało podzielić stanowisko sądu I instancji, że co do zasady roszczenie powódki jest słuszne, jednak co do wysokości było wygórowane. W tej mierze prawidłowa jest zasądzona kwota 10 000 zł, albowiem określając adekwatną kwotę zadośćuczynienia należało mieć na uwadze upływ okresu czasu od śmierci ojca powódki i jej funkcjonowanie do chwili obecnej, a także fakt, że bezpośrednio po śmierci ojca nie korzystała ona z pomocy psychologicznej, czy psychiatrycznej i w późniejszych latach ułożyła swoje życie. Przede wszystkim jednak należało mieć na względzie stopień przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, który opierał się na trzech okolicznościach, a mianowicie: nietrzeźwości, a nawet upojenia alkoholowego samego poszkodowanego, nietrzeźwości kierującego samochodem marki D. (...) o nr rej (...), który spowodował wypadek, jak też fakt, że ojciec powódki nie miał zapiętych pasów bezpieczeństwa. Aczkolwiek Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie dookreślił należnej kwoty zadośćuczynienia, to jednak mając na uwadze wywody sądu I instancji co do zasadności roszczenia oraz co do tego, że kwota 40 000 zł wskazywana przez powódkę jest wygórowana, jak też przyjęcie 50 % stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody i w efekcie zasądzenie na rzecz powódki kwoty 10 000 zł, uznać należało, że sąd I instancji jako adekwatną przyjął kwotę zadośćuczynienia w wysokości 20 000 zł, która w ocenie Sądu Okręgowego jest prawidłowa. Stąd też, zarzut naruszenia art. 446 § 4 k.c. w zw. z art. 233 k.p.c. należało uznać za chybiony.

Nie sposób też zgodzić się z tymi argumentami apelacji, na których skarżąca oparła zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., w szczególności z powołaniem się na jej zdaniem jednostronną ocenę złożonych przez nią na rozprawie wyjaśnień. Zgodnie z powołanym wyżej art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Sąd Okręgowy stwierdza, że w rozpoznawanej sprawie sąd I instancji w sposób prawidłowy dokonał oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Zdaniem Sądu Odwoławczego, w uzasadnieniu skarżonego wyroku Sąd Rejonowy podał w sposób logiczny i wyczerpujący przyczyny, dla których jedynie częściowo uwzględnił powództwo. W rzeczywistości strona apelująca nie wykazała zasadności postawionego przez siebie zarzutu, albowiem – jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie – sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Natomiast, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c., jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. z uwagi na wynik postępowania apelacyjnego oraz § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.), jak w pkt II sentencji wyroku.